

- כל עץ, בעיקר את יערות האלונים שהיו חומר בעירת טוב.
31. אלה שהיו אחר כך למייסדי קיבוץ אילת השחר.
 32. התירים של אז לא היו גבואה ולא מושרש חזק. הזרעה שטחית במחוזות ערביות. היה קל לתלוות את כולו ולהעמיד על העגלה, בלי שקים. בערור היו יושבים ותולשים את הקלחים. נס הנגבים היו תולשים את כל השיח, וכך שלא נשמע כל רעש בזמן הקטיף.
 33. "ארנו נפט" - ארנו עץ שהכיל שני פחי נפט. זו הייתה הארייה של פחי הנפט המיובאים ארצها. הארגזים שימשו לצרכים שונים ומשונים.
 34. על ניל"י ועל חסן בק, בהמשך.
 35. חנה מייזל מדריכת קבוצת עכובה של פעולות בחצר כנרת. ככל הידוע לי עד היום קוראים לחלקה זו בשמה, "חלוקת חנה מייזל". גם שדרות הבירושים קיימות במקום בין הדרך שהובילה לבתינה לבין הירדן.
 36. במלחמות העולם הראשונה היה נירוש אכזרי של ארמנים משטח תורכיה.
 37. חייתה בוסל - מראוני דגניה. משחו על משפחת בוסל: חייתה - אשתו של יוסף בוסל, יוסף בוסל מהוגי רעיון הקבוצה הקיבוץ. משפחתו - אמו וילדיה, גרו בטבריה. גלעד, שהיא איתנו בבריחה להרים, נשוי היה לשרה בוסל, אחותה של יוסף. הייתה במשפחה אחות נוספת שהיה אילמת. יוסף בוסל טبع בכנות בניל צעד. אמו התנדדה שיicker בדגניה, בטענה שדגניה נמצאת מעבר לירדן.
 38. הרצלפלד - לימים נחصب לאבי ההתיישבות בארץ. בן-יעקב - חבר דגניה, סטודנט התעופה העברית.
 39. ומני לו תפוח זהב, הרוי אצלנו לא היו הדורים כלל. היה בנו של פרדסן מצידון. שמו היה חיליל אל הוואר.
 40. באירועים של תקופת תל-חי, בהם נחרבו כל הכפרים באיזור, וכל תושביהם ברחו, משפחה אחת לא עזבה את הכפר שלה. משפחת פרנציזו מליה. כיצד החזיקו מעמד אינני יודע, יתכן שהתבצרו בבניין גדול ובבודאי היה ברשותם נשק רב.
 41. ל"כלי קודש", מלא תפקיד דתי בקהילה, היה שיחורו מהשירות בצבא. יתכן שהיא הייתה לפרידמן תעודה של חון, או שוחט.
 42. את השיחח חסין אל יוסף לא ראיינו יותר. זמן קצר אחרי כן, אנשי שבט אל ערמאשה - שבט שודדים שנרו באיזור חניתה, והשיחח היה בסכסוך איתם במשך שנים - התגנבו ונגנו את סוסתו של השיחח. היה זה עלבון קשה. או רדף אחריהם חסין אל יוסף, והשיגם ליד נבי יושע. אבל הם היו רכיבים ממנ. הוא נימלט מפניהם לתוך קבר השיחח, חשב שיאצט על ידי כן, לפי המסורת שלהם. לא התחשבו, והרטו אותו בקבר נבי יושע. חסרוונו הורשע היטב בכל האיזור בתקופת תל-חי, כאשר בנו קامل היה השיחח של חלסה.
 43. עין גנים - מושב פועלים ראשון ליד פתח תקווה.
 44. מקור הנשק בדגניה היה ברכבת העוכרת לדמשק, מובילה ציוד מלחמתי וציוד אחר.